

คู่มือ

เกษตรกรรมไทย และรศษา เชิงลึก

QV740
JT3
ธ266ค
2567
ฉ.1

คู่มือเกษตรกรรมไทยและรศษาเชิงลึก

๙๐56372

ทองสมุด วพบ.สุรินทร์

รู้ลึกเรื่องรศษา สร้างความเข้าใจเกษตรกรรม
ฉบับแพทย์แผนไทย

ผู้เขียน : พท.ป.ณิสร ศรีวานิชภูมิ | พท.ป.ธนภณ สิมปอารยะกุล

สารบัญ

จรรยาเภสัช 5 ข้อ	1
บทที่ 1 เภสัชวัตถุ.....	2
บทที่ 2 สรรพคุณเภสัช.....	14
วิธีแยกยาสามรสออกเป็นยา 9 รส	16
1. รสที่หนึ่ง ผาด แยกออกเป็น 3.....	17
1.1 รสผาดเย็น.....	17
1.2 รสผาดร้อน หรือผาดแรง.....	18
1.3 รสผาดสุขุม.....	20
2. รสที่สอง หวาน แยกออกเป็น 3.....	21
2.1 รสหวานเย็น	21
2.2 รสหวานร้อน	23
2.3 รสหวานสุขุม	24
3. รสที่สาม เมาเบื่อ แยกออกเป็น 3.....	26
3.1 รสเมาเบื่อเย็น.....	26
3.2 รสเมาเบื่อร้อนหรือเมาแรง	27
3.3 รสเมาเบื่อสุขุม.....	29
4. รสที่สี่ ขม แยกออกเป็น 3	30
4.1 รสขมเย็น.....	30
4.2 รสขมร้อน หรือขมแรง.....	33

4.3 รสขมสุขุม.....	34
5. รสที่ห้า เผ็ดร้อน แยกออกเป็น 3.....	36
5.1 รสเผ็ดร้อนเย็นหรือร้อนอย่างอ่อน.....	36
5.2 รสเผ็ดร้อนร้อนแรงหรือร้อนจัด.....	37
5.3 รสเผ็ดร้อนสุขุม.....	39
6. รสที่หก มัน แยกออกเป็น 3.....	41
6.1 รสมันเย็น.....	41
6.2 รสมันร้อนหรือมันแรง.....	42
6.3 รสมันสุขุม.....	45
7. รสที่เจ็ด หอมเย็น แยกออกเป็น.....	46
7.1 รสหอมเย็นเย็น.....	46
7.2 รสหอมร้อนหรือหอมแรง.....	47
7.3 รสหอมสุขุม.....	50
8. รสที่แปด เค็ม แยกออกเป็น.....	52
8.1 รสเค็มเย็น.....	52
8.2 รสเค็มร้อนหรือเค็มจัด.....	54
8.3 รสเค็มสุขุม.....	56
9. รสที่เก้า เปรี้ยว แยกออกเป็น 3.....	58
9.1 รสเปรี้ยวเย็น.....	58
9.2 รสเปรี้ยวร้อนหรือเปรี้ยวแรง.....	61

9.3 รสเปรี้ยวสุขุม	64
10. ยารสจืด.....	65
บทที่ 3 คณาเภสัช.....	70
หมวดตัวยานอกพิกัดที่ควรทราบ	87
หมวดสรรพคุณตัวยาในพิกัด	93
หมวดสรรพคุณยาตามพิกัด.....	98
วิธีการเก็บยา ตามหลักของแพทย์ไทยแผนโบราณแต่เดิมมา.....	102
บทที่ 4 เภสัชกรรมไทย	104
วิธีปรุงยา.....	108
การระตุ การประสะ การฆ่าฤทธิ์ยา	117
กลอนน้ำกระสายยาตามแบบโบราณ	119
สรุปรสยาอย่างละเอียดจากคัมภีร์แพทย์แผนไทยและตำราเวชศึกษา.....	122
สรุปรสยาที่ปรากฏภายในเล่ม	135
บรรณานุกรม	143